

Извештај 2008

МОСТ во 2008

Мисијата на МОСТ е да изгради подемократска, постабилна и попросперитетна Македонија преку вклучување на граѓаните во активности и програми кои обезбедуваат одговорност, транспарентност и отвореност на владините, политичките и изборните институции кон вистинските потреби на граѓаните.

Предизвикот, постојано да се работи на остварување на мисијата, воопшто не е лесен. Особено ако во предвид се земат надворешните фактори кои влијаат на работењето на МОСТ. Како и во минатото, така и оваа година годишниот план беше променет поради Предвремените Парламентарни избори. Во октомври 2008 година, резултатите од работата на МОСТ во текот на 2007, односно Предлогот за промена на Изборниот Законик производ на проект на МОСТ, беа реализирани. Имено, беше донесен Закон за измена и дополнување на Изборниот Законик. Покрај овие проекти, во рамките на програмата Одговорност и Транспарентност, се имплементираше проектот Мојот Пратеник.

Во рамките на програмата Едукација и Вклучување на граѓаните беа реализирани проектите Прв Пат Гласам и Патуваме во Европа.

Во текот на 2008 година продолжија да се спроведуваат проектите Канцеларија за контакт помеѓу НВОи и Собрание на Р Македонија, Правен ресурсен центар (www.pravo.org.mk) како дел од програмата Отворени Институции. 2008 година беше завршна година за проектот Мобилен Парламент.

ПРОГРАМА: ЕДУКАЦИЈА И ВКЛУЧУВАЊЕ НА ГРАЃАНИТЕ**Прв Пат Гласам**

Проектот Прв Пат Гласам започна да се реализира во септември 2004 година. Првата фаза од проектот се спроведе во текот на учебната 2004/2005 година. Резултатите кои беа постигнати во првата фаза доведоа до продолжување на проектот во останатите фази на учебните години 2005/2006, 2006/2007, 2007/2008, 2008/2009.

Од самиот почеток на имплементација на проектот одржани се вкупно 652 работилници, во 74 средни училишта од целата држава и едуцирани се вкупно 17.795 матуранти.

Табела бр. 1 Постигнати резултати во рамките на проектот Прв Пат Гласам, во периодот септември 2004 – декември 2008

Учебна година	Период	Број на училишта	Број на работилници	Едуцирани матуранти
2004/2005	Септември - Декември 2004	6	51	1398
	Јануари - Јуни 2005	7	69	2121
2005/2006	септември - декември 2005	7	55	1694
	Јануари- Јуни 2006	9	83	2398
2006/2007	Септември - Декември 2006	8	81	2142
	Јануари - Јуни 2007	9	79	2112
2007/2008	Септември - Декември 2007	1	7	173

	Јануари - Јуни 2008	18	158	3781
2008/2009	Септември-Декември 2008	9	69	1976
вкупно		74	652	17795

Во текот на второто полугодие од учебната 2007/2008 година, беа опфатени 18 училишта и беа одржани вкупно 158 работилници. На овие работилници беа едуцирани вкупно 3781 ученици. Оваа фаза од проектот беше финансиски поддржана од Норвешка Народна Помош (NPA) и од Амбасадата на Кралството Холандија.

Финансиски средства за реализација на проектот во наредната учебна година 2008/2009 беа обезбедени од UNDP и Амбасадата на Кралството Холандија. Оваа фаза од проектот, којашто е 5та по ред, започна во ноември 2008 година, поради донесувањето на Законот за измени и дополнување на Изборниот Законик, како и поради штрајкот на просветните работници. Но, до крајот на првото полугодие, беа реализирани вкупно 69 работилници во 9 училишта, на кои што присуствуваа 1979 ученици.

Табела бр. 2 Преглед за постигнатите резултати во текот на 2008 година

Учебна година	Период	Број на училишта	Број на работилници	Едуцирани матуранти
2007/2008	Јануари - Јуни 2008	18	158	3781
2008/2009	Септември-Декември 2008	9	69	1976
вкупно		27	227	5757

Проектот има за цел едукација на гласачите кои прв пат гласаат и им помага на истите во понатамошното разбирање на демократските процеси, функционирањето на институциите како и нивните права и обврски како гласачи. Во рамките на секоја од фазите на имплементација се правеше евалуација од страна на надворешен евалуатор. Извадок од евалуацискиот извештај:

- ✓ Целната група е соодветно избрана, матрурантите го сочинуваат најголемиот дел од гласачите кои треба да гласаат за прв пат;
- ✓ Планираните активности ги исполнија целите за подигање на свеста и пополнување на недостатокот од информации, бидејќи 83,13% од учениците кои присуствуваа на работилниците истакнаа дека нивните дилеми во врска со изборниот процес беа разјаснети за време на работилницата;
- ✓ Врз основа на одговорите на учениците во евалуациските листови, кои учениците ги пополнуваат на крајот на работилницата, 78,02% го оценија позитивно методот на работа;
- ✓ 73,87% од учениците им дадоа највисоки оценки на тренерите;
- ✓ За 76,19 % од учениците информациите кои им беа дадени за време на работилницата се од голема помош за остварување на правото на глас;
- ✓ Вкупно 55% од нив изразија желба да присуствуваат на вакви работилници во иднина.

Целите беа остварени и резултатите постигнати со спроведување на следните активности:

- Во август 2008 година беше потпишан Меморандум за соработка помеѓу МОСТ и Министерството за Образование и наука на Р Македонија;
- Директен контакт со училиштата и закажување на работилниците во завршните класови во средните училишта;

- Подготвителни активности за спроведувањето на работилниците: обука на тренери, подготовка на материјали: Прирачник Прв Пат Гласам и Лексикон на изборна терминологија;
- Реализација на работилниците од страна на тимови составени од двајца тренери;
- Одржување на интернет страната www.prvpatglasam.org.mk

Патуваме во Европа 2008

„Патуваме во Европа“ е регионален проект, кој освен во Македонија се спроведува и во Србија, Црна Гора, Босна, Албанија и Косово. Ова е втора година по ред како МОСТ го реализира проектот. До сега 60 претставници на најдобрите студенти од Р Македонија имаа можност да ја прошетаат и искушат Европа. 40 студенти во рамките на Патуваме во Европа 2007 и 20 студенти како дел од Патуваме во Европа 2008.

Потребата за реализирање на проектот Патуваме во Европа произлегува од очигледната неможност на младата генерација, од прва рака да се запознае со фактите и искуствата на Европа.

Мисијата на проектот е студенти од Македонија, преку патување, директно да се запознаат со демократските вредности, навики и култури на земјите од Европа, и да ги промовираат и доближат тие вредности во Македонија. А во исто време студентите да ја промовираат и Македонија во Европа.

Целите на проектот се:

- Младата академска популација од Македонија да има можност да ги запознае земјите, градовите и културата во Европа, по сопствен избор;
- Тие да бидат мисионери, кои ќе шират културен дијалог и размена, а во исто време пред граѓаните на Европа ќе ја претстават Македонија;
- Декларативната ориентација кон Европа, засилена со кандидатскиот статус, повеќе да не биде само фраза, туку да помине во искуство на најдиректен начин, а од сето тоа корист да имаат носителите на иднината на земјава;
- Подигање на нивото на свесност помеѓу младите за важноста од успешно образование, кое во поширока смисла може да влијае на изместените вредности настанати како резултат на транзицијата. Оваа активност ќе ја интензивира промоцијата на образованието, како начин да се успее во животот;
- Интелектуалната и културната елита на земјава да биде збогатена со значаен број на млади луѓе, кои во својата средина компетентно ќе можат да ја претстават Европа и вредностите на Европската идеја;
- Ова директно да влијае на земјите, потписнички на Шенгенскиот договор за либерализирање на визниот режим за граѓаните на Македонија, посебно за студентите и младите;
- Не помалку важна цел на проектот е претставување на позитивна Македонија пред граѓаните на Европа

Патуваме во Европа 2008 ги оствари предвидените цели, и покажа дека директната средба со Европа е единствен начин за здобивање на вредни сознанија за општественото геополитичко опкружување, ослободено од предрасуди, стереотипи, проследени со надреалистички очекувања. Дополнителна вредност на проектот даде и фактот што двајца студенти кои беа дел од него, Стојан Трајановски И Мирослав Мирчев, беа прогласени за најдобри студенти во својата генерација при Факултетот за електротехника и информатички технологии.

Патуваме во Европа е проект со кој започна една подолгорочна кампања, која предвидува унапредување на основните демократски вредности на ЕУ, вклучувајќи и следење на искуствата и впечатоците кои студентите ги здобија во земјите на ЕУ. МОСТ настојува проектот да го спроведува секое лето, притоа проширувајќи ја бројката на учесниците.

Донатор на проектот е фондацијата Robert Bosch Stiftung, преку ВТД (Balkan Trust for Democracy).

ПРОГРАМА: ОТВОРЕНИ ИНСТИТУЦИИ

Мобилен Парламент

Последните 11 средби од завршната, IV (четврта), фаза од проектот Мобилен Парламент беа реализирани во периодот јануари- февруари 2008 година.

Како и сите други активности, реализирани во рамките на програмата Отворени институции, и овој проект имаше за цел поголемо вклучување на граѓаните во процесот на креирање политики и донесување на одлуки. Проектот претставуваше средби на пратеници, од различни парламентарни групи, со граѓани, на теми актуелни за подрачјето каде се одвива средбата.

Мобилен Парламент имаше задача да ги запознае граѓаните со нивните претставници во законодавната и локалната власт и да ја одржува комуникацијата помеѓу нив. Реализацијата на овој проект значеше зголемување на бројот на иницијативите за законски измени, со цел подобрување на состојбите во Р Македонија. Дискутирањето на теми кои влијаат на решавање на проблемите на локално ниво, каде се бара и учество на законодавната власт, беше една од причините за реализирање на овој проект.

На барање на граѓаните упатени до пратениците за време на овие средби, на седниците на Собрание посветени на пратенички прашања, беа поставени голем број на директни прашања до владата. Уште повеќе, во евалуацијата која беше направена од страна на надворешен евалуатор, по завршувањето на проектот, потенцирани беа 5 случаи кои резултираа со конкретна активност како резултат на јавните средби, како и две успешни стории кои имале разрешница која била во корелација со барањата и потребите на граѓаните.

Организирањето на средби во рамките на Мобилен Парламент беше завршено од страна на МОСТ со препорака Канцелариите на пратениците за комуникација со граѓаните да ја преземат оваа активности и самостојно да ја продолжат.

Четвртата фаза на Мобилен Парламент беше финансирана во рамките на проектот за Зајакнување на граѓанското општество, спроведен од страна на ИТЗ, ЦИРа, Европскиот центар за непрофитно право и МИМ, а финансиран од страна на USAID.

Канцеларија за контакт помеѓу НВОи и Собрание на Р Македонија

Канцеларијата за контакт помеѓу НВОи и Собрание на Р Македонија е моќна алатка за лобирање и застапување. Канцеларијата за контакт е проект на МОСТ којшто се спроведуваше во соработка со Собранието на Република Македонија. Канцеларијата

функционираше како сервис за пратениците во Собранието и граѓаните повеќе од 4 години. Канцеларијата беше отворена во октомври 2004 година.

Канцеларијата има за цел да ги поврзува на граѓанските организации и граѓаните со законодавните тела во Собранието на Р Македонија и притоа користење на целиот ресурс на цивилниот сектор со сите релевантни препораки и заклучоци, истражувања, се со цел да се зголеми влијанието во процесот на креирање политики и донесување одлуки.

Заклучно со декември 2008 година следните резултати се постигнати:

- Организирани се вкупно 209 средби, кои се иницирани на барање на граѓански организации (112), граѓани (60), пратеници во Собранието на Р Македонија (28), како и од страна на Собраниски комисији и Канцеларијата;
- Канцеларијата помагаше но и директно учествуваше во организирањето на јавни дебати, дискусии, јавни сослушувања (на барање на пратеници, Собраниски комисији, како и Министерства);
- Со помош на канцеларијата, претставници на граѓански организации учествуваа во работата на Комисиите во Собранието на Р Македонија и ги дадоа своите предлози, со што учествуваа во процесот на донесување одлуки;
- Преку Канцеларијата поднесени се вкупно 6 предлози за измена и дополнување на закони;
- Исто така, Канцеларијата беше одговорна и за имплементација на следните проекти: Мобилен парламент, Правен Ресурсен Центар (www.pravo.org.mk) и Набљудување на работата на канцелариите на пратениците за комуникација со граѓаните. Канцеларијата служеше за follow up на средбите организирани во рамките на Мобилен Парламент, што значи голем дел од успехот на овој проект оди на контото на Канцеларијата;
- Од 2005 година Канцеларијата учествуваше во организирање и реализирање на Отворени Денови на Собрание и беше задолжена за граѓанската компонента од настанот;

Набљудување на работата на канцелариите на пратениците за комуникација со граѓаните

Во текот на 2008 година, преку Канцеларијата за контакт помеѓу НВОи и Собрание на Р Македонија, МОСТ спроведуваше мониторинг на работата на Канцелариите на пратениците за комуникација со граѓаните (проект на НДИ, кој подоцна беше преземен од страна на Собранието на Р Македонија)

Претставници на МОСТ, на покана на Националниот демократски институт (НДИ), присуствуваа на двете Академии за асистенти, каде беа направени првите контакти со асистентите, чија работа понатаму требаше да биде предмет на мониторинг.

Согласно утврдената методологија, од страна на МОСТ беа направени повеќе контакти со Канцелариите, а нарачани беа и спроведени две истражувања на јавното мислење за работата на канцелариите.

Паралелно со мониторингот на работата на отворените канцеларии, се мониторираше и процесот на отворање на нови канцеларии.

За време на Предвремените парламентарни избори во 2008, регионалните координатори на МОСТ беа во постојан контакт со асистентите во канцелариите, во насока на промовирање на Кодексот на однесување за слободни и фер избори.

Во периодот после изборите, дојде до промена на дел од пратениците кои ги користеа канцелариите, а со тоа и до промена на поголемиот дел од асистентите кои беа

ангажирани во тие канцеларии, со што се појави и потребата од повторно воспоставување на контакти со асистентите.

Целосните податоци од мониторингот (согласно договорот) му се ставаат на располагање на донаторот.

Проектот финансиски беше подржан од страна на SDC (Швајцарската агенција за развој), во рамките на институционалната поддршка.

Правен ресурсен центар www.pravo.org.mk

Бесплатниот пристап кон законодавната легислатива во многу европски земји е пракса, додека кај нас претставува финансиски скапа инвестиција за приближување на законите поблиску до македонските граѓани. Јавните расправи се одржуваат ретко, а дебатите околу предлог законите се случуваат само во рамки на парламентарните сесии. Доближувањето на законите поблиску до граѓаните и овозможување на една поширока дебата, е неопходно за развитокот на едно стабилно и демократско општество.

Проектот Правен Ресурсен Центар започна да се имплементира во 2004 година и оттогаш се разви во водечки ресурс во сферата на граѓанските услуги поврзани со законодавството и информирањето. Порталот www.pravo.org.mk е уникатен, лесно достапен и бесплатен ресурс кој им дозволува пристап на граѓаните до целокупното законодавство на Република Македонија, како и бројни анализи на закони и судска пракса како од Врховниот суд на РМ така и од Европскиот суд за човекови права. До повеќето од овие законодавни документи граѓаните може да обезбедат пристап и преку Службениот весник на РМ, но за тој пристап тие мораат да издвојат една просечна месечна плата. Идејата започна да се развива и продолжи да се имплементира поради очигледната потреба секој граѓанин во Македонија да биде информиран за законодавно-правните промени во државата, а преку тоа и да може да учествува во процесот на донесување одлуки, без разлика дали тој може, или не, да си го дозволи тоа.

Целите на проектот за 2008 година беа:

- Обезбедување на лесен пристап до целокупното македонско законодавство, судска пракса на Врховниот суд на РМ и Европскиот суд за човекови права, како и одредени анализи на закони;
- Развој и имплементација на повеќе механизми за само-одржливост на проектот.

Целните групи на овој проект се:

- Сите граѓани;
- Невладиниот сектор;
- Јавниот сектор;
- Егzekутивната, законодавната и судската власт;
- Бизнис секторот;
- Студенти.

Во 2008 година, заклучно со декември, беа забележани 514.019 посети на порталот, т.е. раст од 60% во споредба со посетите на дневна база од 2007 година. Како што може да се забележи и во долната табела, потребата и користа од ваков портал е докажана и од континуирано растечкиот број на корисници на порталот, без разлика на нивниот пол.

Табела *Преглед на посети на интернет страната споредено по години*

Година	2007	2008	Вкупно
Вкупно	9.474	17.637	27.111

Потребата од овој портал е јасно видлива од показателите и повратните реакции од корисниците. Бидејќи клучниот донатор на проектот 2008 година – Шведски Хелсиншки Комитет, го најави своето повлекување на фондовите за Република Македонија, а неговата потреба беше повеќе од јасна, во 2008 година како дел од проектните активности се започна со изработка на Бизнис план за само-одржливост на проектот. Активностите поврзани со изработката на Бизнис планот вклучија:

- Ангажирање на консултант кој би го подготвил Бизнис планот;
- Brainstorming сесии со тимот кој работи на проектот Право;
- Обемно маркетинг истражување на 1000 анкетирани корисници;
- Две фокус групи со некои од анкетирани корисници избрани по случаен избор;
- Изработка на Бизнис планот.

Решенијата околу само-одржливоста на Право, како што и се запишани во Бизнис планот, се фокусираат околу два битни фактора:

- Развивање на понудата на порталот со нови производи и услуги;
- Заинтересираноста на бизнис секторот за нивно рекламирање на порталот или во форма на банери или со водено жигосување на документите кои се превземаат.

Околу првиот фактор се превземени активности во поглед на приспособување на порталот да може да нуди нови услуги со неговиот целосен редизајн.

Во врска со вториот фактор, новиот редизајниран портал е приспособен да овозможува рекламирање во форма на банери или водено жигосување на документите. Исто така остварен е и контакт со значаен број на компании кои би можело да бидат заинтересирани за рекламирање на овој портал.

Се очекува во 2011 година, според Бизнис планот, порталот да биде целосно само-одржлив.

За реализацијата на проектните активности предвидени во 2008 година, беше побарано продолжување на грантот без дополнителни трошоци од тогашниот донатор – Шведскиот Хелсиншки Комитет, најмногу заради неможноста тие да бидат комплетирани до декември 2008 година поради обемноста на спроведеното маркетинг истражување.

Покрај Шведскиот Хелсиншки Комитет, проектот беше финансиски поддржан и од Амбасадата на Кралството Холандија.

ПРОГРАМА: ОДГОВОРНОСТ И ТРАНСПАРЕНТНОСТ

Набљудување на Предвремените Парламентарни Избори 2008

На 12 април 2008 година, со Решение на Претседателот на Собрание на Република Македонија, г-дин Љубиша Георгиевски, беа распишани Предвремените парламентарни избори. Решението беше донесено по гласањето за самораспуштање на Собранието на Република Македонија.

Генералната оценка на МОСТ беше „Парламентарните избори 2008 година, се спроведоа во согласност со дел од пропишаните меѓународни стандарди, но сепак големиот број на нерегуларности кои беа забележани укажуваат дека одредени сегменти од изборниот процес се сериозно влошени споредбено со претходните изборни циклуси“.

Предвремените Парламентарни избори 2008, МОСТ ги набљудуваше во рамките на проектот „ Домашно набљудување на предвремени Парламентарни избори 2008“, а спроведени беа неколку активности во насока на зголемување на транспарентноста на целиот изборен процес. Целиот проект ги опфаќаше следните активности:

- Следење на работата на изборната администрација
- Следење и известување за Кодексот за слободни и фер избори и однесувањето на учесниците во кампањата;
- Регрутирање, тренинг и распоредување на волонтери;
- Набљудување на предвременото гласање и гласањето на изборниот ден;
- ПВТ (Parallel Vote Tabulation/ Паралелна обработка на податоците);
- Набљудување на работата на Државната и Општинските изборни комисии
- Набљудување на процесот на поднесување на жалби и приговори од денот на гласање.

За успешно спроведување на проектот, активни беа 19-те регионални канцеларии на МОСТ, локални НВОи од различни делови на Р Македонија. Овие канцеларии, во кои покрај 28 координатори, ангажирани беа и голем број на волонтери кои беа задолжени за спроведување на сите активности на терен.

Имајќи ја во предвид важноста на увидот во Единствениот избирачки список за остварување на правото на глас, МОСТ спроведе набљудување на овој процес која се реализираше преку интернет страната www.izbirackispisok.gov.mk. Според официјалниот бројач 8473 граѓани, до денот на изборите, се провериле преку веб страната во избирачкиот список.

За набљудување на овој изборен процес, МОСТ акредитираше и обучи 4044 граѓани/ волонтери, од кои денот на изборите 1 јуни го следеа 3291. За прегласувањето на 15 и 29 јуни МОСТ распореди вкупно 325 набљудувачи и тоа 304 на 15-ти јуни и 21 на прегласувањето од 29-ти јуни.

Заради сеопфатно следење на процесот на гласање, покрај статичните тимови, составени од двајца набљудувачи, МОСТ распореди и мобилни тимови, кои ги посетуваа оние места на кои што немаше статични набљудувачи, а служеа и како логистичка поддршка за статичните тимови. Гласањето на одредени гласачки места беше следено од посебни, т.н. ротирачки набљудувачи, а собирањето на материјалите и сумирањето и табелирањето на резултатите беше предмет на набљудување на волонтерите во ОИК.

ПВТ програмата беше спроведена на целата територија на Р Македонија. Резултатите добиени со помош на оваа програма беа објавени на конференциите за јавност, веднаш по обработката на податоците во ПВТ центарот.

За спроведување на овој проект МОСТ доби поддршка од Амбасада на Обединетото Кралство на Велика Британија и Северна Ирска, Амбасада на Кралството Холандија, Швајцарска агенција за меѓународен развој, Амбасада на Сојузна Република Германија, Амбасада на САД, ОБСЕ Набљудувачка мисија во Скопје и Амбасада на Кралството Норвешка.

Иницијатива за подобрување на изборното законодавство

Граѓанската асоцијација МОСТ и Набљудувачката мисија на ОБСЕ во Скопје, во соработка со Министерството за правда, во текот на 2007 година го имплементираа проектот за подобрување на изборниот процес и надминување на изборните нерегуларности, во согласност со препораките на Венецијанската комисија и извештајот на ОДИХР за Парламентарните избори во 2006 година.

Проектот резултираше со збир од амандмани на Изборниот законик, со цел да се обезбеди посилна институционална и законска рамка како и ефикасно и ефективно спроведување на изборниот процес. Амандманите го рефлектираа севкупниот консензус за надминување на утврдените недостатоци. Вниманието на проектот се фокусира на три области и тоа “Ингеренциите и статусот на Државната изборна комисија”, “Изборните нерегуларности и заштита на избирачкото право” и “Финансирање на изборните кампањи”.

На 24ти Јануари 2008 година пратеникот на ВМРО-ДПМНЕ Г-дин Влатко Ѓорчев поднесе предлог за измена и дополнување на Изборниот Законик. За жал, овој предлог се однесуваше само на измените за гласање на дијаспората, кои не беа предмет на работа во рамките на проектот на МОСТ од 2007. Покрај тоа, предлогот содржеше амандмани на Изборниот законик, кои беа предмет на работа во рамките на проектот на МОСТ но се однесуваа само на Надлежностите на ДИК во однос на Избирачкиот список, како и измени кои треба да допринесат за надминување на изборните нерегуларности. Предлозите за подобрување на состојбата во однос на финансирањето на изборните кампањи не беа дел од Предлог Законот, и покрај фактот што на промотивниот настан за презентација на Предлог Амандманите кои произлегоа од проектот спроведен во 2007 година сите политички партии јавно искажаа дека предлог амандманите ќе бидат поднесени до Собранието на Р Македонија.

На 25ти јануари 2008 година пратеничката на ВМРО ДПМНЕ Анита Кипаризова, којашто беше дел од работната група која работеше на предлог амандманите, во рамките на проектот спроведен во 2007 година, поднесе друг предлог закон за измена и дополнување на Изборниот Законик. Овој предлог се однесуваше единствено на правото на резервирани пратенички места за малцинствата – квоти за малцинства.

Во септември 2008 година, Министерството за Правда на Република Македонија, поднесе нов Предлог Закон за измена и дополнување на Изборниот законик. Законот беше донесен од страна на Собранието на Р Македонија на 30 октомври 2008 година. Најголемиот дел од препораките, односно амандманите кои беа резултат на проектот на МОСТ во 2007 година беа прифатени. Сепак, поради недостаток на политичка волја кај сите релевантни политички партии, клучните промени во сферата на финансирањето на изборните кампањи не беа направени.

Мојот Пратеник

Овој проект се состои од прибирање на официјалните податоци за работата на Пратениците во Собранието на Р Македонија и нивно табелирање и презентирање на јавноста без истите да бидат коментирани. Граѓанската Асоцијација МОСТ започна да го спроведува овој проект во јануари 2006 година.

Во текот на имплементацијата на овој проект беа изработени 4 извештаи. Првиот извештај за работата на пратениците беше инсертиран во дневните весници во 60.000 примероци во февруари 2007 година, а вториот во октомври 2007. Проектот продолжи да се спроведува и во текот на 2008 година, при што третиот извештај беше издаден на почетокот на април 2008 година, а за последниот, четвртиот извештај податоците се прибираа во текот на втората половина на 2008, но истиот ќе биде издаден во 2009 година.

Работата на Пратениците беше ставена на јавен увид преку извештаите за ефикасноста и активноста на пратениците кои беа инсертирани во најтиражните дневни весници во Македонија. Самото ова кажува дека целна група на овој проект се самите граѓани кои им го даваат мандатот на пратениците и имаат полно право да ја оценуваат нивната работа.

Овој проект допринесе да се подобри работата на секој Пратеник, како и да се добие реална слика за секој Пратеник во процесот на извршувањето на своите обврски во Собранието, но и надвор од него, а се со цел да се исполнат потребите на обичниот граѓанин.

Мојот Пратеник е поддржан од страна на NED (National Endowment for Democracy), Амбасадата на Кралството Холандија и Balkan Trust for Democracy (BTD).

Зајакнување на капацитетот на Изборната Администрација

Основната цел на овој проект беше подобрување на условите за ефикасно и ефективно зајакнување на капацитетите на изборната администрација.

Во рамките на проектот беа спроведени следните активности:

- ✓ Потпишан Меморандум за соработка со Државната Изборна Комисија во март 2008
- ✓ Формирана работна група за подготовка на Модулот и Прирачникот
- ✓ Подготвен и испечатен Прирачник за спроведување на изборите за членовите на изборната администрација
- ✓ Развиен и подготвен Модулот за спроведување на тренингот и прирачникот за членовите на изборната администрација

Резултатите од проектот беа: развиен модул за испорака на тренинг на изборната администрација и прирачник за спроведување на изборниот процес за сите членови на Избирачките одбори.

За прв пат во историјата на спроведувањето на изборите во Република Македонија, сите членови на 2976 гласачки места имаа Прирачник за спроведување на Предвремените Парламентарни избори. Исто така, особено важно е што истиот го добија во период пред денот на одржувањето на изборите. На сите претходни избори, сите членови на еден избирачки одбор добивале само еден прирачник. Прирачникот беше подготвен од страна на МОСТ, во соработка со членовите на ДИК и стручната служба, и беше усвоен на седница на ДИК.

Исто така, резултат од спроведувањето на овој проект, беше тоа што за прв пат целата изборна администрација беше обучена според еден, унифициран Модул за тренинг. ДИК беше одговорна за обуката на државната администрација за спроведувањето на Предвремените Парламентарни Избори 2008.

Проектот беше финансиски поддржан од Норвешка Народна Помош (NPA), Швајцарска Агенција за Развој (SDC) и Амбасадата на Кралството Холандија.

МЕЃУНАРОДНА АКТИВНОСТ И СОРАБОТКА

ЕНЕМО - Европската мрежа на организации за набљудување на избори

Големото искуство што МОСТ го има стекнато во процесите на набљудување на избори во Р Македонија, довербата и авторитетот стекнати меѓу граѓаните на нашата држава беа едни од причините во 2004 година МОСТ да се стекне со статусот организација членка на ЕНЕМО (European Network of Elections Monitoring Organization). Европската мрежа на организации за набљудување на избори – ЕНЕМО е асоцијација на граѓански организации од 17 земји од поранешниот Советски Сојуз и централна и источна Европа. Овие граѓански организации се водечки во домашното набљудување на изборните процеси во нивните земји, коишто вкупно имаат набљудувано повеќе од 110 изборни процеси во своите земји и имаат обучено повеќе стотици набљудувачи.

Како членка на оваа мрежа МОСТ ја стекна шансата своето искуство од домашното набљудување на избори да го пренесе и на меѓународно ниво а воедно и да се запознае со нови искуства во полето на мониторирање на изборни процеси.

- ✓ Еден претставник на МОСТ присуствуваше на годишната седница на секретаријатот на ЕНЕМО, одржана во Баку, Азербејџан во Јуни 2008 година.

Учество во ЕНЕМО мисии за набљудување на избори

- ✓ Грузија, Претседателски избори 2008, 3 краткорочни набљудувачи.

ОБСЕ/ОДИХР

Како резултат на добрата соработка со ОБСЕ (*Организација за безбедност и сигурност на Европа*) и ОДИХР (*Канцеларијата за демократски институции и човекови права*) во 2008 година претставник на МОСТ беше дел од нивните набљудувачки мисии.

Учество во ОБСЕ/ОДИХР мисии за набљудување на избори:

- ✓ Црна Гора, Претседателски избори, Април 2008, 1 краткорочен набљудувач

Останата меѓународна активност/ Конференции, Студиски посети

- Претставник на МОСТ, беше дел од студиската посета во Брисел на тема „Социјален дијалог“. Студиската посета беше реализирана во рамките на програмата People 2 People, во организација на ТАЕХ. Студиската посета беше реализирана во периодот 16-19 декември 2008 година. Покрај претставникот на МОСТ, на студиската посета од Македонија учествувааше и претставник на Синдикатите на Македонија и Здруженијата на работодавачи.
- Во организација на Европската Комисија, на 17-18 април 2008 година, во Брисел беше одржана Конференција Европа Развој на цивилниот сектор во Југоисточна Европа: Градејќи ја Европа заедно. На конференцијата учествуваа претставници на граѓанскиот сектор од сите земји од Балканот, како и ЕУ земји. На конференцијата учествуваа 2 претставници на МОСТ.

- Во организација на National Democratic Institute, на 24 септември 2008, во Москва, беше одржана тркалезна маса на тема „Меѓународните перспективи на домашното набљудување на избори“. На тркалезната маса присуствуваше еден претставник на МОСТ.
- На 25 и 26 септември 2008 година, во Белград Balkan Trust for Democracy ја прослави петгодишнината од своето постоење. На настанот којшто беше организиран беа присутни 3 претставници на МОСТ.
- Во 2008 година во Тирана, Албанија еден претставник на МОСТ учествуваше на Академијата за краткорочни набљудувачи организирана од ОБСЕ/ОДИХР.
- Во организација на ODIHR/OSCE, во мај 2008, во Киргистан, беше организирана обука на краткорочни набљудувачи на избори, на која беше присутен еден претставник на МОСТ.
- На 21 и 22 јули 2008 година, во Виена, беше одржан семинар за прашања поврзани со изборниот процес, на кој присуствуваше еден претставник на МОСТ. Семинарот беше организиран од страна на ODIHR/OSCE.